

GävleDala

TIDNINGEN FÖR DIG SOM ÄR MEDLEM I BYGGNADS GÄVLEDALA

**Fredrik Eriksson snickare
och knivmakare sid 4-5**

När ni läser den här tidningen är det snart julafton. Jag vet inte var tiden tar vägen men det går bara fortare och fortare. Förmodligen är det ett ålderstecken.

Återigen blev vi varse om hur snabbt ett människoliv släcks. Den här gången i Bollnäs, där en byggnadsarbetare hamnade under ett väggelement under pågående dräneringsarbete. Det är alldeles för vanligt i dag att byggnadsarbetare skadas allvarligt eller dör på våra arbetsplatser. Det känns nästan som att det "hör till" och ingen verkar ta frågan på allvar. Nu ska det här tragiska dödsfallet utredas och vi vet ännu inte vad som skett, men jag är fullständigt övertygad om att vi behöver bättre ordning och reda på våra byggen. Jag kan lova att vi arbetar med frågan, inte bara centralt utan även i Byggnads region GävleDala.

Politik är att vilja

Äntligen har regionens långsiktiga arbetet gett resultat. Efter att jag och regionens avtalsansvarige Fredrik Jansson under ett års tid besökt flera kommuner och Landstinget har vi nu enats om ett "Handslag" med Socialdemokraterna i Dalarna.

Jag är medveten om att vi sticker ut hakan. De som opponerar sig står till höger på den politiska kartan och företräder näringslivet. De hävdar att vårt "handslag" bryter mot lagen och ej går att genomföra. Mitt enkla svar på deras argument är att om vi för hundra år sedan hade lyssnat på just högerpolitiker och näringslivsjurister så skulle vi inte haft en svetsare som statsminister eller ens allmän rösträtt idag. Politik är att vilja.

Jag är oerhört glad att Socialdemokraterna står bakom dessa för oss byggnadsarbetare så viktiga frågor. Kom ihåg det när ni lägger er röst den 9 september 2018. Det finns bara ett stort parti som tar våra frågor på allvar. Här kommer de fyra frågorna som vi är överens om och de gäller i de politiska församlingar där vi har eget mandat eller lyckas få med oss övriga partier.

- *Socialdemokratiskt ledda kommuner i Dalarna och Landstinget i Dalarna, ska i anbudsförfarandet kräva kollektivavtal eller tecknande av kollektivavtal vid offentlig upphandling.*
- *Socialdemokratiskt ledda kommuner i Dalarna och Landstinget i Dalarna ska som en följd av ovan ställda krav, riva upp ingått avtal med leverantör om företaget bryter mot gällande kollektivavtal.*
- *Socialdemokratiskt ledda kommuner i Dalarna och Landstinget i Dalarna ska prioritera leverantörer med egen arbetskraft och därigenom motverka långa entreprenadkedjor.*
- *Socialdemokratiskt ledda kommuner i Dalarna och Landstinget i Dalarna ska i upphandling ställa krav på lärlingsutbildningsplatser och praktikplatser för yrkesutbildningslever.*

Tillsammans är vi starka

Naturligtvis arbetar vi för att även få med oss Socialdemokraterna i Gävleborg. Kontakt är tagen och vi kommer att träffa dem i slutet av november. Dessvärre har den här tidningen haft pressläggning då men jag har stora förhoppningar på att det går vägen. I annat fall kan jag lova att Byggnads GävleDala kommer att agera "blåslampa". Slutligen vill jag bara berömma er alla! Byggnads GävleDalas medlemssiffror ökar men jag tror vi kan öka ännu mer om alla hjälps åt.

Ställ frågan till din arbetskamrat! Är du med i facket? Det behöver inte vara svårare än så.

Kim Söderström
Ordförande i Byggnads GävleDala

Byggnads GävleDala

Ansvarig utgivare:
Kim Söderström, 010-601 11 90
kim.soderstrom@byggnads.se

REGIONKONTOR

Wallingatan 15
784 34 BORLÄNGE
E-post: gavledala@byggnads.se
Telefonväxel: 010-601 10 02
Org.nr: 886000-0945
Plusgiro: 20 47 30 - 6 Företag
Plusgiro: 80 52 00 - 3 Medlemsavgift

VERKSAMHETSKONTOR

Söderhamn
Björnängsvägen 2
826 40 SÖDERHAMN

Gävle
Södra Kansligatan 26
(Ingång via Södra Slottsgatan 11)
802 52 GÄVLE

www.byggnads.se

Byggnads a-kassa

E-post: a-kassan@byggnads.se
www.byggnadsakassa.se

Kontakta oss

Vi finns här för dig helgfria vardagar
mellan kl. 08.00 – 16.00
Tel: 010-601 18 00

Adresser

Kassakorten skickas till:
Byggnads a-kassa
FE 36
930 87 ARJEPLOG

Övriga handlingar och intyg till:
Byggnads a-kassa
FE 36
930 88 ARJEPLOG

Besöksadress

Besök till a-kassan förboka du
via telefon 010 - 601 18 00

Byggnads GävleDala
önskar alla medlemmar
en riktigt God Jul
och ett riktigt Gott Nytt År

Prestationslönestatistik

Byggnads GävleDala

1 jan - 30 sep 2017

Yrkesgrupp	Kr/Tim.
TBMA	207,19
VVS	239,20
Tättskikt	238,67
Plattsättning	253,32

Fakta om prestationslön

Det finns en klar skillnad mellan de yrkesgrupper som arbetar på ackord utifrån tidsatta listor gentemot de som arbetar utifrån prissatta listor. För träarbetare, betongarbetare, murare och anläggare som arbetar på tidsatta listor bygger hela prestationslöneöverenskommelsen på en förhandlingsvilja hos arbetsgivarna. Det bygger på att arbetsgivarna ger förutsättningar och tillmötesgår arbetstagarnas önskemål om förutsättningar som är rimliga. Det skiljer i snitt cirka 30 kr i timmen till förmån för de som arbetar på prissatta listor.

Tre avdelningar blev Byggnads GävleDala

Nu har fem år passerat sedan Byggnads avdelningar sammanfogades och blev Byggnads region GävleDala. Det är en grannliga uppgift att ena tre olika avdelningar till att bli en stor region.

Många gånger kan det upplevas som att mänskligheten har en övertro på omorganiseringar. Vi hoppas att de problem som finns ska lösas med en magisk formel utan hårt arbete och uppoffringar. Drömmen om en universallösning kommer alltid att förbli en dröm. Byggnads GävleDala kan nu konstatera att samtliga (i alla fall de flesta) medlemmar, förtroendevalda och personal insett att det blev bra med en regionalisering. Det blir mer tid över till arbetsplatsbesök på samtliga typer av arbetsplatser då arbetsuppgifterna kan prioriteras rätt. Nedan kan vi se

hur prestationslönen i de forna avdelningarna har utvecklats från ingången av 2012 till 2017-års tredje kvartal. Även regionen som sådan redovisas. Den femte stapeln visar löneläget i regionen från 2012 plus avtalsenliga höjningar framåt. Byggarbetsmarknaden varierar något, vi kan konstatera att det var en viss minskning av startade projekt runt 2013-2014 framför allt i Dalarnas län, samtidigt som det blev en form av byggboom i Gävle. I Hälsingland har antalet projekt varit ganska konstant med ett uppsving i framförallt Hudiksvallstrakten det senaste året. För att bli ännu framgångsrikare behövs mer styrka i föreningen Byggnads, med andra ord behövs fler medlemmar för att vi ska kunna stärka våra positioner nu när marknaden är som bäst.

Text: Fredrik Jansson

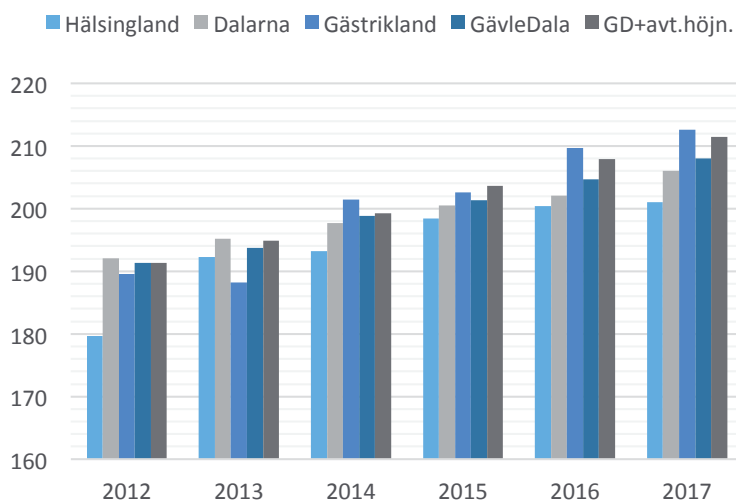
En myt om prestationslön

Att jobba på ackord leder ofta till sämre kvalitet och sämre utfört arbete, stress och dålig stämning på arbetsplatsen.

En sanning om prestationslön

Det spelar ingen roll vilken typ av lönesystem som används, bygget ska vara klart ett visst datum. Med prestationslön får arbetslaget själva vara delaktiga och planera arbetsmomenten för kunna leverera en färdig produkt till beställarna i rätt tid. Bara för att tidlön används innebär det inte att företaget har obegränsat med tid för att färdigställa jobbet.

Snittlöner TBMA 2012 - 2017 kv 3

Nytryckta avtal finns!

Nya Glasmasteriavtalet, Teknikinstallationsavtalet VVS & Kyl samt Plåt- och Ventilationsavtalet finns nu på lager. Vill du ha ditt avtal? Hör i så fall av dig till oss på Byggnads GävleDala. Tel 010-601 10 02.

Snickaren och knivmakaren Fredrik

Väster om Bollnäs, mot Söräng, sedan svänger jag upp till höger.... Det var inte så knivigt att hitta. Jag befinner mig hos Fredrik Eriksson, snickare som just nu är arbetsbefriad efter en konkurs hos sin tidigare arbetsgivare. Fredrik som varit hemma ca en månad har nu några dagar kvar med statlig lönegaranti*och har börjat funderat en hel del på arbetslivet framöver. Studier har varit en tanke som dykt upp, men han har även några jobbalternativ på gång.

Fredrik som trivdes på slöjdtimmarna i grundskolan har gått in i "byggsvängen" via trätekniska gymnasiet i Alfta. "Det var en nedgång i arbete på specialsnickeri då jag gick ut gymnasiet, därför blev lite olika jobb innan jag hamnade som snickare i byggbranschen säger Fredrik". Vi pratar lite om konkursen

där det var ca 40 byggnadsarbetare som drabbades. "Det var lite tur i oturen att den skedde nu" säger Fredrik. "För nu är det ju lite tryck efter oss byggare, och så vitt jag vet så har de flesta fått jobb". Den TSL-försäkring som finns via kollektivavtalet har använts och alla har blivit kontaktade av ett omställningsfö-

Fredrik i färd med att tillverka ett knivskaft.

En av de 160 knivar Fredrik tillverkat.

retag, även Fredrik som dock bara haft kontakt brevledes.

160 knivar

Vi sitter en stund vid Fredriks köksbord med sällskap av deras lille tax och en stor grand danois. Vi har den vackra hälsingenaturen utanför köksfönstret och dit ut beger sig Fredrik så fort det är läge. Jakt är det stora intresset tillsammans med det vi har träffat honom för. Fredrik har tillverkat knivar i ca 2,5 år och det var hans bror som fick honom intresserad. Fredrik hängde med till en knivmessa i Ludvika får många år sedan. Där köpte han ett knivämne och ville att hans bror skulle göra en kniv till honom. Ämnet blev liggande och han påminde ibland sin bror, "men till slut sa brorsan "gör en själv" och på den vägen är det" säger Fredrik. "Det har blivit bortåt 160 knivar hittills" berättar Fredrik som köper färdiga knivstål, oftast "Damaskstål"*** men det finns planer på att bygga en egen liten häsja och smida lite själv. Skaften gör han helst i ben, älghorn, valben eller hör och häpna, ben från Mammutbetar. Via sin

hemsida www.freddanskknivar.se eller sin Facebooksida [Freddanskknivar.se](https://www.facebook.com/freddanskknivar.se), säljer han en del knivar. Vi fortsätter på ämnet knivar och jag frågar om han gör knivar på beställning? "Jag fick en beställning på fem likadana knivar en gång, men det gör jag inte om, jag kände mig begränsad och det blev lite löpande-bandet-stuk på det hela. Om någon beställer nu, säger jag att det blir som jag skapar dem".

Skyddsombud

Under rundturen i hans verkstad på ca 4 m² pratar vi om uppdraget han hade som skyddsombud. "Det förde mig närmare Byggnads och det blev tydligt varför Byggnads behövs och att det gjorde skillnad för kamraterna då jag som skyddsombud framförde idéer om förbättringar, eller yrkade på andra och bättre maskiner" säger Fredrik. På en spik i väggen hänger en halvmask med P3 filter, "jag tänker lite skydd även på fritiden" säger Fredrik och ler. Han menar också att fler besök och mer närvaro på arbetsplatser av representanter för Byggnads är väldigt viktigt.

Det kändes bra att höra för det är precis det Byggnads GävleDala satsat på under året. "Om jag i framtiden på en ny arbetsplats skulle få frågan av mina arbetskamrater, att vara skyddsombud skulle jag nog svara ja, för det gör skillnad" avslutar Fredrik. Med det avslutar vi också vårt möte i "knivsnidarverkstan" och jag tackar för mig och far vidare.

*Statlig lönegaranti är ett skydd för dig som inte fått din lön när din arbetsgivare gått i konkurs.

Det innebär att staten genom Länsstyrelsen betalar ut din lön. Det är kon-

kursförvaltaren som beslutar om lönegaranti och det är dit du ska lämna dina uppgifter. (Källa: Kronofogden)

**Damaskering eller mönstervällning är en avancerad smidesteknik där man sammanfogar flera lager av olika järn- och stålqualitéer i syfte att erhålla en klinga eller ett blad som har både stålets skärpa och järnets seghet. Om det färdiga föremålet etsas framträder mönstret på ytan. Namnet kommer av staden Damaskus. (Källa: Wikipedia)

Text och bild: Kjell-Åke Eriksson

Fredrik gläntar på dörren till sin lilla snickarbod där många timmar tillbringas.

Vecka 43, en viktig arbetsmiljötradition

Återkommande varje år är vecka 43 då Byggnads tar ett grepp om ett specifikt tema som handlar om vår arbetsmiljö. Med anledning av att skador från vibrerande maskiner och verktyg idag är den vanligaste arbetsjukdomen var det i år naturligt att sätta fokus på dessa arbeten.

Byggnads GävleDala startade vecka 43 några veckor tidigare denna gång. Redan den fjärde och femte oktober hade vi två skyddsombuds dagar, den ena i Borlänge och den andra i Gävle. Vi hade bjudit in skyddsombud för att informera om veckan och dela ut checklistor och "Vibrationsstickor" som skyddsombuden sedan använde under vecka 43. Under veckan har även ombudsmän från Byggnads GävleDala varit ute och överlämnat checklistor, stickor samt informerat om arbete med vibrerande verktyg och maskiner på våra arbetsplatser.

Vita fingrar kan bli följden av för mycket arbete med vibrerande maskiner och verktyg. Följ alltid de instruktioner som finns för att i möjligaste mån undvika dessa skador.

Sven "Svenne" Persson, Byggnads skyddsombud på SW Bygg i Ljusdal besöker en av företagets mindre arbetsplatser under arbetsmiljöveckan.

Vi har varit på såväl stora som små arbetsplatser där vi bl.a. träffade Sven Persson som är skyddsombud på SW Bygg som har sitt säte i Ljusdal. Sven befann sig för tillfället på en hälsingegård i Delsbo där han utförde reparationsarbete efter en vattenskada. Då SW Bygg har många mindre arbetsställen kommer Sven att delta på fler skyddsronder och använda checklistan.

Den som arbetar med vibrerande maskiner och verktyg riskerar att drabbas av tillfälligt nedsatt känsel i händer och armar, samt bestående skador i nerver, leder och muskler. Skador från vibrerande verktyg har nu blivit så vanliga att de nu är fler än anmälda hörselskador.

Vibrationer mäts i meter/sekund i kvadrat, m/s².

Lite tips för dig som använder vibrerande maskiner:

- Låt maskinen göra jobbet
- Följ de instruktioner som finns på maskinen
- Kör inte på tomgång i onödan
- Ta pauser
- Byt ut slitna borrar och mejslar i tid
- Om du kör vibrerande maskiner kontrollera med arbetsgivaren om någon riskbedömning gjorts.

Text och bild: Kjell-Åke Eriksson

Ta makten över din lön på jobbet!

Byggnads GävleDala genomför just nu en lagbasutbildning för medlemmar som tillhör TBM-gruppen och den kommer att pågå under november månad. Under fem dagar uppdelat på två tillfällen kommer deltagarna att förkovra sig i avtal och tidlistor samt genomföra övningar i syfte att själva kunna förbereda en avstämning eller förhandla lön på sin arbetsplats.

Prestationslön är huvudlöneform för trä-, betong- och murningsarbeten (TBM-arbeten) vid nyproduktion, ROT-jobb, hus och anläggningsproduktion samt rivningsarbeten som ingår i TBM-arbeten. Ovanstående står i byggtavlet och när man läser den texten kan det vara svårt att förstå varför en så stor del av våra medlemmar jobbar under tidlön på sina arbetsplatser när skillnaden mellan tidlön kontra prestationslön är ca 25-30 kr/timme. Att 80% av alla dessa jobb skulle sakna förutsättningar för prestationslön är väl knappast troligt utan sanningen ligger nog mer i att många av våra medlemmar känner en osäkerhet i vad som krävs av dem ifall de skulle arbeta på ackord.

Vad är förhandlingsbart?

På Clarion Hotell Winn i Gävle har 22 medlemmar i blandade åldrar från elva olika företag samlats för att få lära sig mer om lagbasrollen. Vi kommer under dessa fem dagar att genomföra övningar och grupparbeten kring hur man räknar ut förtjänster på en

avstämning samt vad man ska tänka på vid en förhandling. Vad det innebär att vara lagbas och vilka texter i avtalet som är extra viktiga att ha koll på är andra punkter vi kommer att ta upp. Det kan vara värdet på helglön, vilken lön skall inlånad personal ha? Samt vilka skall ingå i ackordslaget? Vi gör även en djupdykning i våra tidlistor och går igenom tillägg som finns till arbetsmomenten och hur man går tillväga när det ska läggas till timmar till ett underlag. Vi lär oss vilka som är parter när det kommer till löner och arbetstider. Vi går också igenom andra saker i avtalet som är förhandlingsbart, t.ex. sälja bort jobb till en underentreprenör.

Lär sig förhandla

Förhoppningen är att kursdeltagarna efter fem intensiva dagar ska känna en trygghet i att ta på sig lagbasrollen på ett större projekt (över 900 timmar) eller rentav själva kunna genomföra en förhandling nästa gång de hamnar på en arbetsplats som beräknas pågå upp till max. 900 timmar. Där är arbetslaget

Vad har du för förväntningar på kursen frågade vi Fredrik Andersson, just nu lagbas på Kv. Vakteln i Smedjebacken. "Jag vill få mer koll på vad som gäller när t.ex. mängderna inte stämmer i underlaget och vad jag ska göra med timmar jag skrivit i dagboken. Jag är också nyfiken på att lära mig mer om lagbasrollen och ha ett erfarenhetsutbyte med de andra lagbasarna".

part om de väljer prestationslön före tidlön och på det viset ta makten över deras lönenivå.

Text och bild: Fredrik Karlsson

Bakre raden från vänster. Anders Tillas, Jonas Ström, David Raninen, Johan Lehtinen, Adam Almgren, Mattias Berggren, Lars Ryttare, Cürlie Olsson, Svart-Kalle Karlsson, Mikael Berg, Markus Backlund, Daniel Gudmundsson, Jonathan Friberg, Rickard Zetterberg samt Mikael Widell. Främre raden från vänster. Fredrik Bouvin, Johan Danbrink, Daniel Duvenberg, Johan Dahlin, Fredrik Andersson, Robin Johansson samt Niklas Uppgren.

Betalar jag rätt medlemsavgift?

Glöm ej att meddela Byggnads när du får förändrad inkomst, så att du betalar rätt medlemsavgift!

Du kan få din medlemsavgift reducerad om du blir sjuk, skadad, arbetslös, föräldraledig, går i pension eller börjar studera. Den aktuella bruttoinkomsten regleras från den dag du anmäler det.

Du kan meddela detta via vår mailadress:

gavledala@byggnads.se

eller vår hemsida www.byggnads.se

Det går också bra på telefon 010-601 10 02

BYGGNADS

Byggnads Nu!

010-601 10 00
byggnadsnu@byggnads.se

Arbetsmiljö, kollektivavtal, lön eller andra fackliga frågor? Kontakta oss!

Hyr Byggnads stuga i Sälen!

Alla medlemmar i Byggnads GävleDala kan till förmånligt pris hyra stuga i Sälen. Passa på att boka in en helg eller rent av en hel vecka i Byggnads stuga.

Stugan har 8 bäddplatser och ligger i Östra Färdkällan, inte långt från Högfjällshotellet. En vistelse i Sälen är inte dumt, passa på att boka nu.

För mer information, gå in på

www.byggnads.se/regioner/gavledala/

Även ickemedlemmar är välkomna att hyra stugan.

Kontakta Marie Knagg för information och bokning på:

Tel. 010-601 11 78 eller

marie.knagg@byggnads.se

Besök även denna sida för att se vad som finns att göra i Sälen med omnejd.

www.visitdalarna.se/sv/malungsalen/

Välkommen till Årsmöte i din krets!

Avesta:	18 jan kl. 19.00
Bergby:	26 jan kl. 18.00
Borlänge:	25 jan kl. 17.00
Falun:	25 jan kl. 17.00
Gävle:	25 jan kl. 18.30
Hedemora:	23 jan kl. 18.30
Hudiksvall:	25 jan kl. 16.30
Leksand/Gagnef:	15 jan kl. 18.30
Ljusdal:	25 jan kl. 16.30
Ludvika/Smedjeb:	25 jan kl. 17.30
Malung:	25 jan kl. 18.00
Mora/Orsa:	18 jan kl. 18.30
Ockelbo:	26 jan kl. 18.00
Rättvik:	18 jan kl. 18.30
Sandviken/Hofors:	16 jan kl. 18.00
Säter:	24 jan kl. 18.30
Söderhamn:	18 jan kl. 18.00
Vansbro:	17 jan kl. 18.00
Älvdalen:	18 jan kl. 18.30

Metallhuset
Hakkegård
Byggnads regionkontor Borlänge
Gamla Elverket Ölandsgatan Falun
Byggnads Verksamhetskontor Gävle (S)-lokalen i Hedemora
Byggnads lokal Storgatan 72A Hudiksvall
Moskogen
Byggnads lokal Storgatan 72A Hudiksvall
Folkets Hus Ludvika
Folkets Hus Malung
Mora Parken
Hakkegård
Rättviksparken
Folkets Hus Sandviken
Folkets Hus Säter
Kulturens Hus Söderhamn
Värdshuset Flottaren
Hotell Älvdalen